

Američani napredujejo v Italiji—nova sijajna zmaga na Pacifiku

Ameriški bombniki razbili 177 japonskih bojnih letal, 119 parnikov in ladij v napadu na Rabaul, mornarično in letalsko bazo na otoku New Britain. General MacArthur naznanil zlomitev hrbtenice japonske sile. Oddelki pete ameriške armade zasedli mostišča na bregu reke Volturne. Zavezniki sprejeli Italijo kot sobojevnico. Nemška bojna črta se ruši pod udarci ruskih armad

Zavezniki stan v Alžiru, 14. okt.—Ameriške in angleške čete so z drznim in masnim napadom prekorčile reko Volturno, zelo naraslo vsled deževja in pretrgale možno nemško črto, severno od te reke v Italiji. Zavezniki so ustanovili več mostišč na drugi strani reke in jih utrčili s tanki. General Clark je udaril takoj čim je nastopilo jasno vreme po večdnevem deževju in Nemci so bili docela iznenadeni s tem napadom. Reka Volturno ima zelo visok breg na nasprotni strani in prehod čez vodo je bil najprej izvedeno podvzetje.

Zavezniki stan na Pacifiku, 14. okt.—General Douglas MacArthur je zagnal skoro vso razpoložljivo letalsko silo v napad na Rabaul, japonsko mornarično in letalsko bazo na otoku New Britain, ki je združila hrbtenico japonske sile. Bombniki so vrgli 30 ton bomb na Rabaul, osrčje japonske obrambne sistema v južnozahodnem delu Pacifika, ki so razbile 177 japonskih letal, potopile in razbile 119 parnikov in ladij, več drugih pa poškodovale.

MacArthur je podal izjavo, ki je glasi: "To je bil strahovit in odločen poraz sovražnika. Presenečenje je prevladovalo. Rabaul je bil središnja točka japonske sile. Mislim, da je hrbtenica te sile zlomljena. Vsemogočni Bog je blagoslovil naše orožje."

Bombe so razbile sto japonskih bojnih letal na tleh, 51 pa težko poškodovale. Izmed 40 japonskih letal, ki so se dvignila v zrak, je bilo 26 sestreljenih. Sočeli se, da so bombe uničile 60 odstotkov japonske letalske sile v letadih. Zavezniki so izgubili samo pet letal.

Zaveznika kampanja v centralnem delu Solomonskih je bila zaključena s popolno zmago. Na otoku Vella Lavella so ameriške in novozelandske čete zdrobile japonski odpor.

Enote japonske boje mornarice so skušale rešiti ostanke obojene sile, toda poskus se je ponesrečil. Ameriški rušilci so prestregli sovražno brodovje in potopili tri japonske rušilce in eno križarico, dve drugi bojni ladji pa poškodovali.

"Vsi otoki grupe New Georgia so zdaj v naših rokah," pravi biletin iz glavnega stana generala MacArthurja.

Zavezniki stan v Alžiru, 14. okt.—Oddelki pete ameriške armade so zasedli mostišča na severnem bregu reke Volturne in prodrli osm milj daleč v notranjost centralne Italije. Obe sili sta koncentrirali vojaške kolone in topniške baterije ob tej reki in se pripravili za odločilno bitko.

Ameriške čete so prebile nemško bojno črto pri San Crocu, 50 milj v notranjosti Italije, in zasedle mesto. San Croce leži deset milj proč od Vinchiata, cestnega križišča. Od tu vodijo ceste na sever in zapad. Američani so okupirali Cercello, Collo in Celtepagano.

Omna britska armada, kateri poveljuje general Bernard L.

ITALIJANI SE PRI-DRUŽILI OSVOBODILNI ARMADI

Partizanske enote razdejale rudnike v Zenici LJUDSKE VOLITVE V SLOVENIJI

London, 14. okt.—Jugoslovanska osvobodilna armada, katere poveljnik je polkovnik Tito, je sinoči naznanila, da se je italijanska beneška divizija pridružila tej armadi in da se zdaj bori na njeni strani proti nemški sili. Naznanilo je vsebovalo buletin osvobodilne armade, objavljen v trenutku, ko je italijanska vlada premierja Badoglija napovedala vojno Nemčiji.

Buletin vključuje obdobje, da se morajo partizani boriti ne samo proti Nemcem, temveč tudi proti četniški sili generala Mihajloviča, vojnega ministra v jugoslovanski ubožni vladi.

Poroča se, da je Tito došel v Kairo, Egipt, kjer je sedež vrhovnega poveljstva zavezniške sile na Srednjem vzhodu, z namenom, da dobi informacije, ali bo ta sila kmalu invadirala Jugoslavijo. Buletin ne pove, ali je Tito apeliral na poveljstvo zavezniške sile za invazijo Jugoslavije.

Buletin trdi, da se enote osvobodilne armade udre v Zenico, industrijsko mesto v centralni Bosni, kjer so razdejale elektriko centralo, plavice, rudnike, razbile 27 lokomotiv in 150 tovornih vagonov v bitki, ki je trajala dva dni. Te enote so zdaj zavajevane v pouličnih bitkah z Nemci za kontrolo mesta. Zenica leži 35 milj severozahodno od Sarajeva ob železnici, ki spaja to mesto z Brodom.

Okupacija Beranija v Črni gori, mesta, ki leži 15 milj severno od albanske meje, po oddelkih osvobodilne armade je bila naznanjena. Poveljnik teh oddelkov je Dapčević, mlad odvetnik, o katerem pravijo, da je glavni Titov pobočnik. V okolih Sušaka, Karlova, Zagreba in Dobroja so Nemci koncentrirali dovolj močno silo za ofenzivo proti partizanom. Srdite bitke divjajo v teh krajih že več dni. Nemci so morali potegniti čete iz Italije in iz drugih krajev sredozemske fronte in jih zagnati v boj proti jugoslovanski osvobodilni armadi.

Doznava se, da je pričela funkcionirati politična mašinerija v Jugoslaviji po zmagah, ki so jih izvajale grupe osvobodilne armade. Jugoslovanski informacijski departament poroča, da so se vršile ljudske volitve v zadnjih dneh septembra v Sloveniji in da se je 527 reprezentantov iz osvobojenih slovenskih krajev udeležilo zborovanja, ki se je vršilo od 1. do 3. oktobra. Na zborovanje je prišlo tudi 96 predstavnikov ljudskega osvobodilnega gibanja. Na tem zborovanju je bil ustanovljen odbor 120 članov in 40 izmed teh je bilo imenovanih za člane jugoslovanske protifašistične sile.

Avna unija kaznovala člane

Detroit, Mich., 14. okt.—William McAuley, pokrajinski direktor avne unije CIO, je dejal, da je unija v Pontiacu naložila denarno kazen 179 članom, ki so se udeležili neavtorizirane stavke proti Yellow Truck & Coach Co. Vsak bo moral plačati pet dolarjev. Dva člana unije sta bila izključena na obdobje, da sta provocirala stavko. To je prva disciplinarna akcija proti članom avne unije v Pontiacu zaradi kršenja provizij pogodbe med njo in kompanijo.

Domače vesti

Detroit, Mich.—Pred nekaj dnevi je umrl Matt Gorše, doma od Črnomlja v Beli Krajini in bivši naseljenec iz Calumeta. Bil je vdovec in zapušča šest odraslih otrok. Mildred Babič, mlada članica društva 121 SNPJ, katero je povzročil voz ulične železnice in katere je bila pet mesecev v bolnišnici, se je vrnila domov in zdaj po malem hodi po berglah. Brata Leo in Fred Bernik ter Rudolf Junko, vsi člani društva 564 SNPJ, so doma na vojaškem dopustu.

Nov grob v Bridgeportu
Bridgeport, O.—Dne 10. t. m. je v bolnišnici v North Wheelingu umrla za sladkorno boleznijo in vodenico Josephine Morin, stara 58 let in rojena na Vrhu pri Višnji gori. V Ameriki je bila 41 let in tukaj zapušča moža, tri sinove in dve hčeri. Bila je članica društva 13 SNPJ.

Is Pennsylvanije
Midway, Pa.—Dne 9. oktobra je umrla Bertha Leskovec, stara 22 let in rojena tukaj. Zapušča starše, dva brata (starejši brat je pri vojakih nekje v Evropi) in dve sestri. Bila je članica društva 89 SNPJ.

Clevelandške vesti
Cleveland.—Dne 10. t. m. je v bolnišnici umrl za pljučnico Jos. Soršek, star 59 let in rojen v St. Joštu pri Kranju na Gorenjskem. Zapušča ženo in tri hčere. Dalje je v bolnišnici umrl pionir Jakob Lušin, po domače Bura, star 79 let in rojen v Gorenji vasi pri Ribnici. V Ameriki je bil 54 let in tukaj zapušča sina.

Is Sheboygana
Sheboygan, Wis.—Pred kratkim je umrla Elizabeta Vrtčnik, roj. Čepak, stara 53 let in doma iz Bočne na Štajerskem. Zapušča moža, sina pri vojakih, dve hčeri, šest bratov in štiri sestre.

Rusija bo dala baze zaveznikom

Bombni napadi na japonska mesta
Washington, D. C., 14. okt.—Nekateri krogi, ki opazujejo razplet vojnih operacij, izražajo mnenje, da bo sovjetska Rusija, kadar bo nacijska Nemčija pod močno in trdno zavezniško militarnim nadzorom, dovolila zavezniškom uporabljanje baz na svojem ozemlju za bombne napade na Tokio in druga japonska mesta.

"Rusija zdaj vrši monumentalno delo v uničevanju nemške obojene sile na svojih tleh," so izjavili ti krogi. "Amerika in Velika Britanija bi storili veliko militarnostno napako, če bi zdaj vprašali sovjetsko vlado, naj jima odstopi baze na ruskem ozemlju za bombardiranje japonskih mest, ker bi si s tem nakopala vojno z Japonijo. To bi jo odvrglo od njene glavne naloge in cilja, ki je združiti Hitlerjeve vojne mašine. Ko bo hrbtenica te mašine zlomljena, se bo položaj izpremenil. Rusija bo takrat pripravljena na izbruh sovražnosti na drugi fronti z odstopom baz zavezniškom za napade na Japonsko, svojo staro sovražnico."

Taka situacija se najbrže ne bo pojavila v tem letu. Nemška sila je še močna kljub strahovitim udarcem, ki jih doblja na ruskih frontah. Poučeni krogi so uverjeni, čeprav Rusija še ni obljubila Ameriki in Veliki Britaniji, da bosta dobili baze na njenem ozemlju, da bodo sovjetske sile igrale važno vlogo v uničenju japonske obojene sile.

Rudarska unija se vrne v ADF

Konvencija ugladila pot s sprejetjem resolucije
Boston, Mass., 14. okt.—Prošnja Johna L. Lewisa, predsednika rudarske unije UMWA, je bila izročena v roke izvršnega sveta Ameriške delavske federacije in pričakuje se, da jo bo odobrili, kar pomeni, da se bo unija kmalu vrnila v federacijo.

Resolucija, ki daje izvršnemu svetu oblast izravnave jurisdikcijskih sporov med unijami ADF in UMWA, je bila sprejeta z ogromno večino glasov. Člani izvršnega sveta, ki so govorili na konvenciji, so demonstrirali željo, da pride rudarska unija v federacijo.

Opozicijo proti sprejetju Lewiseve unije v federacijo so vodili voditelji progresivne rudarske unije, katere sedež je v Springfieldu, Ill. Lloyd Thrush, predsednik progresivne unije, je udaril po Lewisu in ga obdolžil, da je on odgovoren za sprejetje Connally-Smithovega protistavkovnega zakona.

Hitler odredil iztrebitev židov

Italija prišla na vrsto
Stockholm, Švedska, 14. okt.—Poročila trdijo, da je Hitler odredil iztrebitev vseh židov v Evropi, ki mora biti izvršena pred zaključitvijo vojne. Čistaka je zdaj v teku na Danskem in v italijanskih pokrajinah pod okupacijo nacijske sile.

Nacijska propaganda poudarja, da so židje odgovorni za kapitulacijo Badoglijeve vlade pred zavezniški. Nemčija je iz tega razloga prevzela nalogo likvidacije vseh židov v Italiji. Švedski list Social Demokraten, glasilo socialnih demokratov, pravi, da se Hitlerjev dekret glede iztrebitve vseh židov v Evropi že izvaja. Izvajanje je Hitler poveril H. Eichmannu, voditelju nacijskih napadalnih čet, ki je bil rojen v Palestini, ko so njegovi starši šli tja kot nemški kolonisti.

Neki drugi švedski vir poroča o deklaraciji nekega častnika nacijske elitne garde, katero je podal, ko se je mudil na Švedskem kot obiskovalec. "Negleda na to, ali Nemčija zmaga v tej vojni ali ne, je ena stvar gotova," je dejal. "Nobenega žida in le malo število Poljakov bo ostalo v Evropi, ko bo čistka dovršena."

List Svenska Dagbladet trdi, da sta Werner Best, nemški poslanik na Danskem, in general Hermann von Hanneken, poveljnik nemške okupacijske sile, nasprotovala čistki na Danskem. Neki prominenten danski žid, ki je pobegnil na Švedsko, je dejal: "Ne morete si predstavljati, kaj smo prestali. Naše hiše so bile opljene in požgane, možki, ženske in otroci pa poklani."

Drugi begunci so povedali, da so Nemci odredili aretacijo vseh židov na Danskem, toda mnogi so se ji izognili z begom. Čez tri tisoč židov je dobilo zavetje na Švedskem, mnogo pa je bilo ubitih, ko so skušali pobegniti. Švedski reporterji poročajo iz Berlina, da se Nemci jeze na Švedsko, ker je dala zavetje danskim židom.

Zavezniška mornarica odrinila iz Gibraltarja
Madrid, Španija, 14. okt.—Poročilo iz La Linea pravi, da so enote britsko-ameriškega brodovja odrinile iz Gibraltarja na Sredozemsko morje. Med temi so britska oklopna ladja King George in dva letalonosca—Illustrious in Formidable.

ŠTIRINAJST NEMŠKIH DIVIZIJ NA BALKANU

Nove čete stalno prihajajo v Bolgarijo RUMUNIJA SE NAVELICALA VOJNE

Istanbul, Turčija, 14. okt.—Vprašanje, kaj se bo zgodilo na Balkanu, je predmet ugibanj v tujakih diplomatskih krogih, odkar je Italija kapitulirala pred zavezniški. Poročila govore o nervoznosti poveljstva nemške okupacijske sile na Balkanu, ki šteje štirinajst divizij. Mnenje prevladuje, da bodo Nemci skušali držati Balkan, toda očitno je, da se bodo morali umakniti z večjega kosa zasedanega ozemlja, če zavezniška sila invadirja Balkan.

Gerilci v Jugoslaviji in Grčiji delajo velike preglavice nacijski okupacijski sili. Nove nemške čete stalno prihajajo v Bolgarijo, ki je zaveznica Nemčije proti volji večine ljudstva, ki simpatizira s sovjetsko Rusijo. Od smrti kralja Borisa so nemške vojaške avtoritete poostrele kontrolo iz bolgarske pred revolto. Gestapo, nacijska tajna policija, drži bolgarsko ljudstvo za vrat.

Rebelne grupe so aktivne v centralni Bolgariji, zlasti v Plovdivu in okolici. Izvršile so že več navalov na militaristične naprave. Neki opazovalec, ki je došel iz Sofije v Istanbul, je dejal, da revolta velikega obsega v Bolgariji ni mogoča sedaj, lahko pa nastane, če bo nemška sila še nadalje dobivala težke udarce v Rusiji.

Italija je imela 30 vojaških divizij na Balkanu pred padcem Mussolinijevega režima. Te so bile pozvane domov, toda odhod so preprečili Nemci.

Očitno je, da se je Rumunija navelicala vojne kot posledica ogromnih izgub na ruskih frontah. Najbrže bi bila že kapitulirala pred zavezniški, ako se ne bi bala Rusije. Pomoč, ki jo Rumunija zdaj nudi Nemčiji, je neznačajna. Le nekaj rumunskih vojakov se še nahaja v južni Rusiji.

Stavka voznikov se krha

Večina stavkarjev se vrnila na delo
Atlanta, Ga., 14. okt.—Skoro vsi vozniki tovornih avtov, ki so zastavkali v mestih južnih držav, so se vrnil na delo.

Robert Borden, reprezentant mednarodne bratovščine voznikov, soferjev, skladiščnih delavcev in pomagačev, je naznanil konec stavke. On je dejal, da so se stavkarji vrnili na delo v Nashvillu, Birminghamu, New Orleansu in Mobilu.

V stavki je bilo zavojevanih okrog 4000 voznikov in skladiščnih delavcev. Izbruhnila je v znak protesta proti vojni-delavskemu odboru, ker zavlačuje odlok glede zahteve za zvišanje mezd.

Mezde mehiškim delavcem zvišane
Mexico City, 14. okt.—Vsem mehiškim delavcem, ki zaslužio manj kot deset pezov (\$2.06) na dan, bodo mezde zvišane na podlagi dekreta, ki ga je podpisal predsednik Avila Camacho. Dekret je takoj stopil v veljavo. Namen tega je zamašitev vrzeli, ki je nastala med cenami in mezdami, odkar so bile mezde ustavljene. Zvišanje bo znašalo od pet do dvajset odstotkov.

Čez drn in strn

Zvonko A. Novak

Silni dogodki. — Odkar sem bil začasno prenehal s pisanjem te kolone pod malo drugačnim naslovom, je prišlo do silnih, če ne že naravnost usodnih dogodkov po svetu in doma.

Po sijajni zmagi nad Nemci in Lahi v Tuniziji so se naše in angleške vojne sile vrgle na Sicilijo ter porazile nemške in laške divizije na njej.

To pa je spravilo že tako in tako sila majavo Italijo popolnoma iz ravnotežja. Benito Mussolini, njen diktator, žalostnega spomina, je moral pobrati šila in kopita ter se izseliti iz vladne palače v — zapor. Z njim se je razkrehnil tudi njegov fašizem in namesto tega se je po spletkarskih prizadevanjih rimske cerkve priplazil nič manj odurni klerikalni režim s kraljem Emanuelom, Badoglijem in Vatikanom na čelu. Laško ljudstvo je prišlo z dežja pod kap.

Zavezniki čete so se usule na pokrovljeni škorenj laške celine. Po deželi fig in citron pa strašne revščine je zavrelo. Demokraciji in svobodoljubni elementi so se mahoma prikazali iz svojih skrivališč, kakor bi razstili iz tal. Upali so, da bo sedaj napočil dan svobode, in že se je zdelo, da zaplapola prapor resnične demokracije v Garibaldijevi deželi.

To sta začutila kralj in Badoglio, tega se je nemudoma zavedla seveda tudi vatikanska gospoda, pa je klerikalno fašistična laška vlada kar čez noč uveljavila vojaško diktaturo, ki ji Mussolinijeva še senca ni bila, in z njo na mah zatrla revolucionarno gibanje laškega naroda.

Ali tudi Hitler ni bil niti gluhi, niti slep za te reči. Med tem ko so zavezniki zapravljali dragoceni čas na pogajanjih z zastopniki klerikalno fašistične vlade nekje na Siciliji, ter si oqbenem od blizu ogledovali tisti laški škorenj, so noč in dan prihajali k sveže nacijske tolpe vlak za vlakom na ravnine ob Padu, se i vso mrzlico utrjevali po tatijskih mestih ter z vso slastjo sekale glave laških demokratov in svobodoljubov.

Klerikalna fašistična laška vlada se je po končanih pogajanjih z našimi zastopniki podala, kralj Emanuel in Badoglio sta bila priznana, savojški nastiji življenje podaljšano, Vatikanu ustrezno, revolucija demokracije zadušena in laško ljudstvo zopet prevarano.

Mi smo se žal tudi v tem primeru prepustili škodljivemu darlizmu, postregli laškemu narodu s klerikalnim fašizmom ter s tem spet naredili veliko politično napako, ki se nam bo lahko še hudo, hudo otepla.

Hitlerjeve tolpe so se zlahka polastile Rima in Vatikan je pod njihovo "zaščito". Mussolini nam je odnesel pete, ko ga je imela Badoglijeva vlada pod ključem. Naši se morajo ob nemajhnih lastnih žrtvah pretepati z nem-

škimi vojniki na svojem bojnem pohodu proti Rimu.

Če bi imeli zavezniki sedaj sploh kako politično smernico, bi morali kot predstavniki demokracije podpirati revolucijo svobodoljubnih laških elementov, se opirati nanje in po njih izročiti ljudstvu vlado v roke. Tako bi imela demokracija svoj dan tudi v Italiji, ljudska gibanja po drugih zasedenih deželah bi dobila še silnejši zamah in manj, veliko manj zavezniške krvi bi bilo treba preliti za iztrebljenje nacijske svojati.

Te homatije na Laškem kajpak niso ostale brez važnih posledic na Balkanu, zlasti pa še v Jugoslaviji. Slovenci, Hrvatje in Srbi, ki se zbirajo okoli partizanskega generala Tita, so postrili svoj boj zoper nacijske nasilnike ter jim že dobršen del slovenskega, hrvaškega in srbskega ozemlja izpulili iz rok. Posebno so njihni boji osredotočeni okoli Sušaka, Reke, Trsta in solčne Gorice. Ljudska vlada osvobodilne fronte je oklicala Primorje za del Združene Slovenije.

Na Ruskem se je pravkar končala poletna ofenziva rdeče armade s celim nizom velikih zmag nad krdeci srove nacijske vojne mašine. Kavkaz je osvobojen, ukrajinska prestolnica Kijev tik pred padcem in ruskim vojskam ni več posebno daleč do poljskih meja. Toda ruska armada še vedno prodira in drobi odprno silo nemškega vojaštva, ki se je na begu pred njo zateklo za Dnjeper. In ko se izpodmaknejo tla še tej nemški obrambni črti, bo v Evropi Hitlerju zapel mrtvaški zvon.

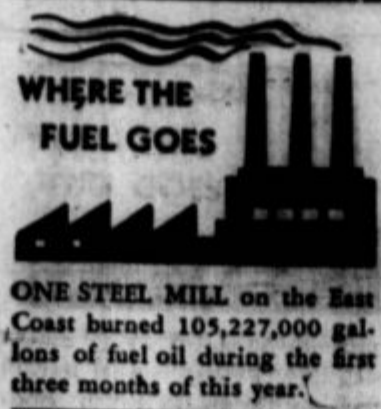
Med Anglijo in Ameriko na eni strani pa med Rusijo na drugi je še več vprašanj, ki ovirajo popoln sporazum med njimi in ogrožajo skupno delovanje med Združenimi narodi po vojni.

Sovjetska vlada bi si bila rada na jasnem, kaj imata Anglija in Amerika za rokovam zlasti glede uravnanja laških in balkanskih zadev, a London in Washington pa bi rada zvedela, kako misli Rusija usmeriti svoje odnose do severa, Poljske in Nemčije po vojni. Zato je potrebna, nujno potrebna konferenca, na kateri se naj razčistijo in izravnavo vsa nesoglasja med temi tremi članicami v društvu Združenih narodov. To so uvidele vse tri vlade in tako se imajo naš državni tajnik Hull, angleški zunanji minister Eden in ruski zunanji komisar Molotov v kratkem sniti na posvetovanje. Ali dokaj je ta sestanek zavlekel vprašanje, kje se naj ti trije državni sestanejo. V tem je obveljala Stalinova in konferenca se bo vršila v Moskvi. Kakor vse kaže, bo na takih in sličnih posvethih Rusija igrala prvo violino med vojno in potem. Kajti ona ni več tisto, kar je bila pred kakimi štiriindvajsetimi leti.

V gibanju, v katerem si slovenski Amerikanci z vso iskrenostjo in vzajemnostjo prizadevajo pomagati pogaženemu slovenskemu narodu v stari domovini, ki so bili ranjeni v bitki z Japonci na otoku New Georgia, čakajo na transport.

Amerikanci vojaki, ki so bili ranjeni v bitki z Japonci na otoku New Georgia, čakajo na transport.

ONE STEEL MILL on the East Coast burned 105,227,000 gallons of fuel oil during the first three months of this year.

vini k pravici do narodnega občinstva in svobode v razvoju njegovega narodnega življenja, je žal prišlo kar nepričakovano do krize, ki se je, kakor se zdi, že prebela in ki k sreči vsa, kor ne bo imela takšnih posledic, kakor si jih morda želijo nekateri politični kalini. Politična nezrelost in slepa vdanost sta že marsikoga zapeljala v slabo dejanje.

Ker je to politično gibanje velikega pomena za doseg narodnih pravic in stari domovini, je želeli, da bi prišlo pravo spoznanje v glavo tistim, ki so se dali zavesti na stranpot ter, s tem povzročili tisto krizo.

Cukaletov koncert. — O tem koncertu, ki se ima vršiti dne 31. oktobra popoldne v Ameriški dvorani na 1438 W. 18th Street v Chicagu, je bilo že poročano domala v vseh slovenskih listih.

K tem poročilom naj ob tej priliki dodam še to, da bo sodelovala v pevskem programu tega koncerta tudi dobro znana hrvaška pevka Katarina Brnjak. Pevka bo našo narodno himno "The Star Spangled Banner" in pa "God Bless America." Kakor je že znano, je pol čistega prebitka namenjenega za SANS in JPO-SS.

Morala v Avstriji

Bern (ONA). — Nacisti prirejajo širom Avstrije shode, na katerih sva rebevalstvo, naj ne kaže nobenega oslabljenja nacistične morale, zvestobe in vere. Gauleiter dr. Jury je dejal na enem teh shodov, da je vlada trdno odločena, boriti se proti defetizmu z vsemi sredstvi, prav kot proti vsem pesimistom, ki nočejo slepo zaupati oblasti in oboroženim silam Nemčije.

Nacistični uradnik je izjavil: "Nobene slabosti ne bomo trpeli. Proti onim, ki izdajajo deželo, pripravljamo najstrožje protiukrepe."

LISTNICA UREDNIŠTVA

R., Cleveland, O. — Film SNPJ o Sloveniji je bil že štirikrat predvajan v Clevelandu. Ponovno je lahko predvajan vsak čas, kadar koli se naša društva pri vas zavamejo ali pa federacija.

Na naslov Enakopravnosti: Toliko poročil v ameriških listih je že omenilo, da je radiopostaja "Svobodna Jugoslavija" v Rusiji, da ne vemo, katerega bi citirali. Neko poročilo je omenilo, da je v Tiflisu na Kavkazu. Verjemite nam, da pri Prosveti si nihče ne izmišlja tega.

Nacisti pripravljajo

kadre za podtajno gibanje

Napisal Donald Bell

(Že v prejšnjem članku smo poročali o nacističnih pripravah na poraz in o njihovem namenu, da v tem slučaju izginijo v podzemlje. Več podrobnih podatkov o tem načrtu je najti v naslednjem članku.)

Že pred letom dni so prihajala poročila, da nameravata Hitler in Himmler v slučaju, da pride do demokratske vlade v Nemčiji, organizirati podtalno nacistično stranko. Toda takrat je bilo tem poročilom še težko verjeti. Nacistična stranka je takrat še verjela v zmago, a Himmler ni mogel kar tako začeti propagiranja malodušnosti.

Toda zdaj je položaj bistveno drugačen. Nacistično vodstvo nadaljuje vojno le radi tega, ker zanje ni nobenega drugega izhoda in ker ima še vedno nekaj upanja na mir pobotanja. In vsakdo v Nemčiji mora računati z možnostjo, da bo Nemčija doživela popoln poraz ter se mora čisto realistično baviti s problemi, ki bodo postali pereči, ako se to dogodi.

Brzjavka Over Seas Agency iz Londona, katero smo objavili 5. t. m., je zategadelj videti mnogo bolj verjetna. Znano je, da se pripravljajo skoro vsi nacistični voditelji kot privatni ljudje na možnost nemškega poraza — kaj bi bilo bolj naravno, kot da se tudi nacistična organizacija v celoti pripravlja na to in pričenja upoštevati to možnost?

Popolnoma jasno je, da tako mogočno gibanje kot je nacistična stranka ne more izginiti čisto brez sledu v trenutku poraza. Na stotisoče fanatičnih pripadnikov te ideje bo seveda takrat moralo priznati, da so premagani, toda nikdar se ne bodo vdali v to, da jim je kriva ideja sama na sebi. Na tisoče uradnikov stranke bo čutilo, da so v veliki osebni nevarnosti in se bodo medsebojno podpirali. Na vsak način bo torej nastala nekaka podtalna organizacija s ciljem — prvič, da pomaga krivcem ulti kazni in drugič, da osvobodijo Nemčijo tujega gospodarstva in ji pomagajo do nove veličine.

Priloge, katere je že zdaj mogoče izvesti, so precej omejene. Ena možnost je izdajanje v naprej potnih listov in drugih izkaznic, da bi mogli vsi vojni zločinci v trenutku poraza naskakati izginiti. Toda to r. b. bi mogla biti definitivna rešitev, kajti, če je res, da bi imela policija mnogo dela in izgubila precej časa predno bi zopet napravila red in dognala prave identitete, je vendar tudi res, da je policija sposobna tak problem s sigurnostjo rešiti.

Priloge so posebno težkočene, ker nemogoče je dognati v naprej, kako bo poraz vplival na zdaj tudi najbolj fanatične nacistične. Vse ilegalne stranke so že napravile to izkušnjo — dokler je bilo gibanje dovoljeno, so bili vsi uradniki zanesljivi. Ko se pa začne preganjanje, se izkaže marsikateri od najvažnejših osebnosti kot nezanesljiv. Pokazalo se bo, da so vse sedanje priloge za organizacijo samo nepopolne — vsaka policijska organizacija bo sposobna, da jih ovrže.

Čisto druga stvar pa je politično pripravljeno za nadaljevanje prerogative nacističnega gibanja. Italija nam daje primer za to. AMG uporablja staro fašistično državno mašinerijo, da prepriča zmešnjavo in olajša administracijo. Nekateri deli italijanske armade, o kateri bi bilo pač težko reči, da ni fašistična, veljajo za sobojvničke in to jih bo brez dvoma ščitilo proti poznejšemu zasledovanju.

V okviru take uradniške organizacije pa bi bilo nacijskem jako lahko izgraditi sistem nacističnih celic. Ne smemo pozabiti, da bo ostalo mnogo nacističnih zločincov nezakazanih, ker zavezniške komisije ne bodo imele dokazov v rokah, dočim nacistične organizacije seveda vse to poznajo do najmanjših detajlov. Zaradi tega bodo te organizacije, ki imajo obteženi material na razpolago proti vsem

sedanjim nacistom, mogle z grožnjami vzdrževati disciplino v svojih vrstah tudi, ko bodo zavezniški že v Nemčiji.

Nacisti si bodo prizadevali, da vrinejo čim več svojih ljudi, ki niso kompromitirani, v bodoči nemški državni aparat. Z grožnjami si bodo preskrbeli od industrialcev in "junckerjev" potrebni denar — toda največja nevarnost je mnogo manj v nadaljevanju sedanje nacistične stranke pod zemljo, kakor v tem, da se bo nacijskem kamofliral v kakšno novo reakcionarno in nacionalistično strujo, proti kateri bo jako težko nastopiti z zakonitimimi sredstvi. — ONA.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

nji slovenski učitelj je bil Josip Trošt iz Podrage pri Vipavi. Milslim, da ga bomo vsi učenci vedno ohranili v spominu, ker smo ga vsi tako visoko cenili.

Mary Urbančič, 231.

Kako je v Californiji

Fontana, Cal. — Že dolgo se pripravljam, da bi malo opisala Fontano in danes to storim. Ker poleti ni posebnega opravila na floridskih farmah in ker mi je mož umrl 16. februarja letos, sem si mislila, kam bi šla za nekaj časa, da se malo oddahnem in malo pozabim. Dne 27. junija pa dobim pismo iz Fontane, Cal., naj hitro pridem tja, ker je moj brat Victor Volk nevarno bolan.

Se tisti dan popoldne se odpravim iz New Smyrne, Fla., proti Californiji. Zdelo se mi je, da vlak vozi prepočasi. In sem res prišla v Fontano en dan prepozno. Ko pridem v hišo mojega brata, sem našla samo Milko, njegovo ženo, v solzah, Victorja je pa že pogrebniški odpejal. Težko je bilo tudi meni. V tako kratkem času sem izgubila moža in brata. Ker je Milka resno zbolela, sem na njeno prošnjo ostala in sem tukaj še sedaj.

Kako se mi dopade Fontana, oziroma California? Iz Floride mi poročajo v vsakem pismu o vsakdanjem dežju. Tukaj je pa vse dni solnce sijalo in le en dan od mojega prihoda do danes je deževalo dve uri. California je lepa, samo presuha. Kakor je Florida v poletnih mesecih zelena, je California ožgana, razen vrhov in oranžnih nasadov, katere pa je treba pridno zalivati. Toda ker je irigacija po vsej zemlji, to delo ni tako težko kot se sliši. Ker je Fontana med hribi, je podnebje zelo zdravo — vse bolj kot v Floridi.

Prvič v življenju sem tukaj občutila potres, kar menda ni nič novega za Californio, a zame je bilo. Od takrat je že kakih šest tednov. Ko smo neki večer okrog desetih sešli pri mizi, nas nekaj trikrat dobro streslo. Prvi hip sem mislila, da se trese od vlaka, ki je vozil blizu nas. Ko sem se zavedla, da je potres, je bilo že vse končano. Škode pa ni pustil nobene, samo noge so se nekaj časa tresle.

O Californiji sem si mislila kot vsakdo, ker je tukaj grozde domov, da bo tudi dosti dobrega vina. Je sicer nešteto vinaren, ali letos so popolnoma prazne. Sedaj se dela novo vino; ako bo tudi to šlo preko morja ali v morje, ne vem. Grozde je obrodilo letos kot že dolgo ne. Tako pravijo oni, ki so že dolgo tu. Nekateri zaslužijo po deset dolarjev na dan pri obiranju letga.

Naši rojaki, katerih je precej tukaj, so zelo fajn ljudje. Večinoma se bavijo s kokoševrejo, kar se je do sedaj dobro izplačalo, zadnje čase pa so težave z dobavo piče za kokoši. Delajo pa vsi pridno, kot menda samo mi Slovenci znamo. Imajo svojo dvorano, toda jaz nisem bila še na nobeni prireditvi, ker teh menda nečeto delati ob kavi in čaju. Med našimi Slovenci imamo več bečlarjev. Med temi je Tom Frank pravi original. Dasi jako navihani, je vendar dober po svoji. Njemu ni treba delati, kajti on je "landlord" in živi torej od najemnine. Ampak ženi bi se rad. Ako je kje katera, ki si želi "fanta od fare," tukaj je Tom, dekleta! Tudi harmoniko zna igrati. Dela je tukaj več kot je delavcev. Tudi plače so dobre. Pri manjkajo pa stanovanj, dasi

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2637-59 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR
Izvršni odbor
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd. 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direkt. mlad. oddel. 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNIK, drugi podpredsednik 3587 W. 65th St., Cleveland, Ohio.

Dистриktni podpredsedniki
JOS. CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7925 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje 3979 Randall St., St. Louis, Mo.
URBULA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMSIC, šesto okrožje 823 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor
MATH PETROVICH, predsednik 253 E. 151st St., Cleveland, Ohio.
VINCENT CAINKAR 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN 2637 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
DONALD J. LOTRICH 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
RUDOLPH LIECH 1637 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.

Porotni odbor
ANTON SHULAR, predsednik Box 87, Atma, Kansas.
FRANK VBATARICH 315 Tener St., Luzerne, Pa.
FRANK BARBIC 18811 Muskoka Ave., Cleveland 18, Ohio.
ANDREW VIDRICH 308 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK 772 E. 185th Street, Cleveland, Ohio.

Nadzorni odbor
FRANK ZATTE, predsednik 2601 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MILAN MEDVESEK 19013 Upton Ave., Cleveland 16, Ohio.
ANDREW GRUM 17183 Snowden, Detroit, Mich.
JOHN OLIP 221 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALOGAI 23 Westcote Ave., Peru, Ill.

Glavni sekretarji
DR. JOHN J. KAVERTNIK 2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

grade hiše, kolikor jim to dopuščata vlada. Kolikor je še posebej na prodaj, so v ceni znatno poskočila. Ampak vse to naj vas ne straši, ako bi kdo rad sem prišel, kajti do sedaj so naši Slovenci še za vsakega rojaka našli prostor.

Ker imam v Floridi še vso svojo družino, mi je včasih res dolgčas po nji, posebno pa po malih vnukih. Tukaj namreč nima kdo razsajati okoli hiše. Rekla sem jim "good-bye" za par tednov, toda sem tukaj že tri mesece. Torej Slovenci, ako vam ne ugaja tam, kjer ste — le pridite in si oglejte Californio. Tukaj vas ne bo zeblo. Bodite pozdravljeni, posebno pa Samsulčani.

Kristina Jontes, 603.

Predsednik večine v senatu

ŽIGORA NACISTIČNE SATELITE, KI PRIZNAVAJO MUSSOLINIJEVO VLADO

(Office of War Information)

Washington. — Senator Alben W. Barkley iz Kentuckija, predsednik demokratske stranke v senatu in član senatnega odbora za zunanje zadeve, je v Washingtonu v močnih besedah obsodil pet nacističnih marionetnih vlad na jugovzhodu Evrope, ki so priznale veljavnost nove Mussolinijeve vlade.

"Opazil sem," je dejal senator Barkley, "da so vlade petih satelitskih držav na jugovzhodu Evrope priznale brezmočno in fantomsko vladno smešnega Mussolinija."

"Da je Josip Tiso, ki je onečastil vero in se izneveril svojem narodu, ubogal Hitlerjevo povelje in priznal podlega tirana, ni presenetljivo, kajti on ni bil nikdar nič drugega kot Hitlerjev lakaj. Da je kriminalni Ante Pavelić priznal kar koli in kogar koli mu je načelnik njegove tolpe ukazal priznati, je tudi naravno. Toda dejstvo, da so vla-

de Bolgarije, Rumunije in Madžarske sledile nacistom in priznale tega človeka, ki je prinesel nad Italijo neizmerno nesreč, katerega je njegov lastni narod zavrnil in ki je bil popolnoma poražen od svetovnih armad svobode, je težko razumeti in se bo morda pokazalo usodopolno za te dežele.

Mnogo Madžarov, Bolgarov in Rumunov zatrjuje, da bi radi zapustili Hitlerja. Celo v časopisju in preko radia prosijo, da bi jih Zedinjeni narodi upoštevali. Pritožujejo se, da so bili žrtve Hitlerja. Zdaj pa, ko bi bili mogli pokazati svoje pravo mišljenje in se postaviti po robu, se priznajo za nesramno solzečega se renegata, ki je pomagal uničiti svoj lastni narod. Nemški sateliti na Balkanu so sklenili stopiti na stran tega padlega trionega in tega narodi, ki se bore za svobodo, ne morejo pozabiti. To je zopet ena dodatna, strašna obtožba v težkem obračunu za Madžarsko, Rumunijo in Bolgarsko."

Osnutek za povojno kooperacijo odoben

Washington, D. C., 14. okt. — Senadni pododsek za zunanje zadeve je s sedmimi proti enemu glasu odobril osnutek, da Amerika kooperira z drugimi državami v naporih za vzdrževanje miru v povojni dobi. Proti osnutku je glasoval samo senator La Follette, progresivec iz Wisconsinu.

Poljaki naznanili izgubo rušilca

London, 14. okt. — Poljska admiraliteta je naznanila izgubo rušilca Orkana v akciji. Naznanilo ne omenja detajlov. Ta rušilec je pripeljal v Anglijo truplo generala Vladislava Sikorskega, ki se je ubil v letalski nesreči pri Gibraltarju 22. februarja.

Najzanesljivejše dnevne delavske vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

V blagi spomin prve obletnice smrti

naše drage in nepozabljene hčere in soproge

Mary Aidich - Vilson
katera je preminula 15. oktobra 1942.

Potivaj v miru in lahka naj Ti bode semljica. — Zalujoči ostali: Družina Ostrožnik in družina Aidich Springfield, Ill.

Naznanilo in zahvala

Zalostnega srca naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je preminul moj ljubljeni soprog in oče

ANDRO KUCHAR

Umrli je 13. septembra 1943 po dolgi in mučni bolezni, v starosti 73 let. Rojen je bil leta 1870 v fari Sv. Križa pri Kostanjevici na Dolenjskem. — Ker se mi ni moglo vsakemu posebej zahvaliti, se tem potem iskreno zahvalim vsem, ki ste nam karkoli dobrega stili in las tolekli v urah teške bolesti. Najlepša hvala društvu št. 56 SNPJ, prej št. 3 SSPZ, katerega je bil ustanovitelj, kakor tudi članstvu za krasne cvetice in vence, ki ste mi jih podarili v zadnji podrav in vsem, ki ste darovali ta male. Enako tudi lepa hvala vsem, ki ste brezplačno vozili z avtomobili in s prevozi in vsem, ki ste ga spremlili k mirnemu počitku na mirovno. Še enkrat lepa hvala vsem skupaj! — Tehi, dragi soprog in oče, izlilno, potivaj v miru in lahka naj Ti bo semljica. — Zalujoči ostali: Mary Kuchar, soproga; John in Frank, sinova ter pet hčera: Mary Jr., Anna, Bertha, Louise in Genevieve. De Puc, Illinois.

GUSARJI

(Les Filibustiers des Mers)

CLAUDE FARRERE

Poslovenil F. J-o

(Se nadaljuje.)

Tudi on ima za pasom dve pištoli in jih izvadi, toda v dokaz svoje miroljubnosti jih ne drži za ročaj, ampak za cev, ter ju moli kapitanu.

Na to prične razgovor. Eduard Bonny, to je bil novodošlec, je med svojimi bolj znan pod imenom Rdečebredca, zaradi svoje dolge brade, ki si jo na divjaški način barva živordeče, kakor kakšen Indijaneec. Mož je za lasten račun kapitan majhne brigantine, baš one, ki se je usidrala v soselki in ki nosi ime "Flying King", čeprav nosi samo osem manjših topičev.

Toda Rdečebredca se kaj malo briga za nezanesljivo in slabotno opremo svoje ladje, marveč vedno ponavlja svojemu moštvu, da je prošli Pierre Legrand pred petnajstimi leti z le štirimi topovi in le osemindvajsetimi Flibustejci napadel podpirala španskih galijon, ki je imel štrinpetdeset težkih topov in posadko tristošestdeset in šest mož! Čim močnejši je nasprotnik, tem boljji je plen! Čim manj je tovarišev, tem večji je delež, ki pride na vsakega! Eduard Bonny Rdečebredca je rodom iz Bristol v Angliji, po poklicu je pa Flibustejec, ono so bila njegova načela in rad je naglašal, da živi samo enkrat ter da je velik bedak, kdor zamudi dobro življenje iz strahu pred slabotno smrtjo.

Precej velik in širokopleč, — čeprav ne dosega orjaškega Tomaža Trubleta — se Eduard Bonny gotovo ne bi umaknil pred nikomur, če gre za tekmo v drznosti, podjetnosti in odločnosti. V več kot dvajset večjih bitkah na kopnem in na morju je Eduard Bonny pokazal vsej Ameriki kaj ve in zna.

Tomažu o vsem tem še ni nič znano, vendar se pa ne vara o osebi svojega novodošlega obiskovalca in sobesednika ter ga tudi primerno ocenjuje. Njemu na čast ukaže prinesiti iz jedilne shrambe najstarejšega vina, naravnost iz sode in v trebušnih vrčih. Ni še poteklo četrte ure, pa sta oba kapitana že najboljša prijatelja, živahno se razgovarjata in točeta drug drugega po bedrih, da odmeva ploak po vsej ladji.

"Hala!" reče končno Rdečebredca in predirno pogleda Tomaža, "hala, stari kamerad! Takšen dečko, kakor si ti, in s takšno ladjo, gotovo nisi prišel na to obalo, da prevažal kakao ali tobak ali mahagoni, razven če najdeš kaj aličnega na španskih ladjah, ki se vračajo iz Nove Španije. Ali se pa motim? Hudič me naj vzame, če nisi korzar, ravno tako kakor sem jaz Flibustejec! Korzarji in Flibustejci so pa že od nekdaj dobri prijatelji, ki se prav lahko sporazumejo in lahko tudi sodelujejo! Udari, matroz, pa ti povem pravo pot, če hočeva sodelovati v dobrem pomorskem prijateljstvu."

"Bomo videli!" odgovori previdno Tomaž Trublet. "Da, dečko moj, to bi že šlo. Pa kaj govoriš o Španiji in Novi Španiji? Da, bogami, korzar sem že in tudi pripravljen, da se skupno odpraviva na posel. Toda le proti Holandcem, ki so sovražniki kralja francoskega, ne pa proti drugim, nevtralcem, zaveznikom ali prijateljem. Evo ti moje korzarsko pismo. Če ne poslušam, postanem morskari ropar. Prečitaj si ta pergament!"

"Kaj?" pravi Rdečebredca. "Ali si domišljaš, da znam brati? Pa ne! Pa nič ne de! Holandec ali Španec, papistovska ali hugenotska sodrga, to mi je vsejedno! Kje je razlika med ovčjo ali kostrunovo kožo? Kaj blazni, botev? Ti edini med vsemi Angleži in Francozi, kar nas je tu, boš hrbet kazal tem kastilskim opicam, ki neprestano požigajo naše koče in obešajo naše možakarje, kadar niso ravno oni na vrsti, da jih mi obešamo! Pri njih prokleti

materi božji! Tomaž Trublet, maloneški kapitan, ali si z nami ali pa proti nam! Če si z nami, udari! Če si proti nam, vrag naj me vzame, pa se vrnem na svojo ladjo in se udarim še to uro s teboj na življen ali smrt!"

Brez besede se Tomaž umakne za korak. Rdečebredca pa jame iznova: "Kaj? Takšna cunjia iz oslovske kože, kakor tvoje pismo! Pojdi, pojdi, matroz! Ko preživiš nekaj časa med nami, se boš prokleto malo brigal za to, ali imaš pred seboj prijatelja in zaveznika, ali nevtralcia ali sovražnika. Dotlej pa pusti, če nočeš! To že uredimo potem še ob pravem času! Gospod de Ogeron, naš kraljevi namestnik, je zelo spreten gospod in prav nič ne dvomim, da ti napiše prav kmalu drugo korzarsko pismo, mnogo lepše in daljše, kot to-le tu, in v njem bo napisano, da ti ukazuje, da nasloviš Špance ravno tako hrabro in junaško, kakor Holandce. Če govorim resnico, ali se nam potem pridružiš?"

Tomaž ga gleda, toda le tako dolgo, da ga izpregleda in pretehta: "Da," pravi potem z jasnimi in zvonkimi glasovi, "pridruživ se ti, če res dobim od gospoda de Ogerona pravnomočno dovoljenje, kakor praviš. Takoj grem k njemu v poset. Toda, o čem pravzaprav govoriš in kakšno bo to pismo, ki bi ve veljalo ko moje?"

Eduard Bonny Rdečebredca se gromko zakrohota in prične razlagati.

Ta uničevalna vojna med Flibustejci in španskimi kolonijami Nove Indije je stara in ne traja šele od včeraj. Že več kot petdeset let je tega ali še več, — nikdo se ne spominja natančno — kar so Španci napadli in zmesarili Bukanijce, ali "Divje lovce", kakor so se sami imenovali. Njih tovariši so pa zato napadli Špance in se maščevali z groznimi in krvavimi klanjem. Pred to dobo se počasi in kmetski Bukanijci niso baš pečali z diplomacijo ali politiko. Prav nič se niso brigali, ali so njih nasprotniki pod katoliškim kraljem ali kako drugače. Da spadajo sami pod "najbolj krščanskega kralja" francoskega, niso menda niti vedeli.

Če si jih nadlegoval, si prejel od njih svoje batine po starem načelu: "Oko za oko, zob za zob, kakor ti meni, tako jaz tebi." Za drugo se niso brigali. Po dolgih in čestih borbah na kopnem in na morju so se Flibustejci, dediči in nasledniki Bukanijcev, čisto navadili, da so Španci njih glavni, največji in dedni sovražniki, in so se zvezali z vsakokratnim njihovim političnim nasprotnikom, da jih je proti Špancem podpiral in jim pomagal. Kar po vrsti so bili Flibustejci zavezniki Portugalcem, potem Angležem, največkrat pa Francozom, ki so dolga leta bili najnevarnejši sovražniki Špancem. Vrh tega so se Flibustejci včasih spominjali svojega, večji del francoskega poretka. Nekateri so tudi računali na povratek v staro domovino, če jim pojde po sreči. Tako so se končno odločili, da so vsi skupaj zaprosili za francoskega kraljevega namestnika za svoje gnezdo na Tortugi. Posredoval jim je vitez de Poincy, ki je kot general malteškega reda zapovedoval na otoku svetega Krištofa.

Tako je bilo tačas s Flibustejci. Manj odvisni kot kedajkoli, navidez pa navezani na voljo francoskega kralja v Parizu, so živeli v nebrzdani svobodi, ki se je pa ravnala po lastnih flibustejških navadah in šegah. Največja njihova svobodščina pa je tačas še bila, da se smejo vsakokdar bojevati proti lastnim sovražnikom, četudi so le-ti v miru s francoskim kraljem v zmislu mirovnih pogodb, podpisanih kjerkoli v Evropi.

(Dalje prihodnjč.)

nost, da bo podprl gospoda denarno, če bi ta zašel v težave. Zato je dobil vazal posestvo, ki je postalo njegova dedna last. Tako je bila vojščakova družina tesno združena z domeno. Vojščaki domene so bili takorekoč stan zase in so se imenovali najbolj, ali veliki ali plemeniti — nobles. Poslednje ime se je tudi ohranilo do danes.

V 12. stoletju se je razvil iz vojščakov viteški stan. Viteštvo je bilo tovarištvo vseh krščanskih vojščakov. V viteštvu so se smatrali vsi člani enakopravni. Tudi viteštvo je postalo dedno. Ker so bili posamezni vitezi različno bogati in vplivni ljudje, so kljub formalni enakosti nastale med njimi razlike, ki so se izražale v činih in naslovih. Na najvišji stopnji so bili kralj in princji kraljeve družine; njim so sledili veliki kraljevi vazali z naslovi, ki so postali dedni: vojvoda, grof in vicomte. Njim so sledili veliki gospodje brez naslovov, vendar so se imenovali siri ali baroni; na zadnjem mestu so bili navadni vitezi, posestniki fevdov. Končno so sprejeli med viteze tudi čitonošce tako, da je v Franciji obsegal plemenitaški stan vse vojščake.

Z razvojem mest se je v 12. in 13. stoletju ustvaril tudi meščanski stan. To je bil nov razred svobodnih ljudi, ki so se po vsem zelo razlikovali od plemstva in vojščakov. Prebivalci mest so sklenili med seboj zaveze, da bodo branili drug drugega pred tujim gospodom. Iz te zarote ali zaveze je nastala commune, to je skupnost, občina, "nova in ogabna beseda", kakor pravi duhovnik Guilbert de Nogent v svoji kroniki o nastanku občine Laon. Te comune so si polagoma priborile svobodo ali vsaj ne-

ke pravice, ki so jih morali visoko posvetni ali cerkveni gospodje podpisati na posebni charti, pogodbi. O tem bomo govorili še v drugi zvezi v posebnem poglavju.

Življenje v teh mestih je bilo dokaj enolično. Vsi so poznali drug drugega, vsi so se čutili opazovane po svojih sosedih in vsi so drug drugega opravičevali in obrekovali. Življenje bližnjih in početje oblasti je bil predmet vseh razgovorov. S tem se je pa razvila pri meščanih sposobnost opazovanja in izražanja. Tako so se oblikovale značilne lastnosti francoskega meščana: zgornost, širokoustenje, bahaštvo, posmehljivost in godrnjavost, poklicni ponos, občutnost za mnenje sovrstnikov in pripravljenost, da se kritikem strese nad oblastjo.

"Nagibi meščanov se zrcalijo v literaturi, ki je bila pisana za nje, v povestih in fabliaux, satiričnih delih, ki so bila na ciničen način polna mastnih dovtipov in namigavanj na najnižje telesne funkcije, na nezgode zakoncev in prestopke žena. Kasneje so dali temu označbo gauloiserie (izgovori: golwaziri, ki pomeni prvotno galski jezik in šele kasneje masten dovtip ali kvanto), čeprav se ne da iz ničesar sklepati, da bi Galci posebno ljubili take šale. Te so menda bolj odgovarjale okusu prebivalcev Pi-

kardije, Normandije in Burgundske, kjer je bila zibelka francoske kulture. Mestna književnost je v očitnem nasprotju z literaturo dvornega plemstva z viteškimi romanom, ki ga obvladajo viteška čustva in čaščenje žene. Meščansko tradicijo z njenim finim opažanjem in ostrim, včasih razposajenim dovtipom so nadaljevali pisatelji, ki so posebno značilni za francosko duhovno življenje: Rabelais, Moliere, La Fontaine in Voltaire." (Seignobos.)

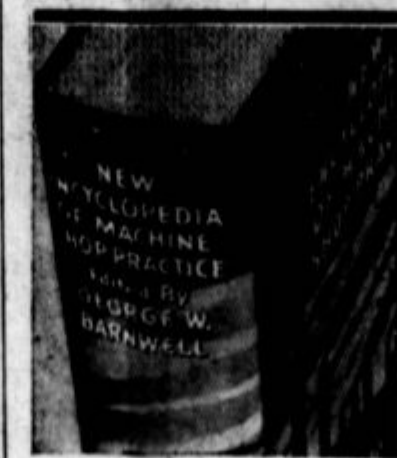
Kleriki ali duhovniški stan se je strogo ločil od vseh laikov. Cerkev je imela mogočno besedo. Svojo oblast je utrdila na načelih, ki sta jim v 13. stoletju dala papeža Inocenc III. in Bonifacij VIII. jasne oblike. Ta načela slone v glavnem na dvema trditvah:

I. Cerkev je v sebi popolna in neodvisna. Zato mora imeti vse potrebne življenjske naprave: domene, dohodke, sodišča in ječe. Prosta mora biti vseh davkov, ne sme biti podrejena ne sodišču ne vojski, skratka nobenemu zakonu posvetne oblasti.

II. Papež je pastir vse obsega-joče cerkve. Zato mora imeti absolutno oblast nad vsemi kristjani, tudi nad knezi in kralji.

(Dalje prihodnjč.)

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

THE NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE

GEORGE W. BARNWELL
Institute of Technology v angleščini
Specializirani profesor na Stevens
Podlaga za mehanično znanje, ki ga morete dobiti s knjigo NEW ENCYCLOPEDIA OF MACHINE SHOP PRACTICE (v angleščini). Ta velika knjiga popljuje in v slikah pokaže temeljna dela mehanike. Razloži vse natanko, kar mora znati najboljši mehanik; pojasnjuje uporabo vsakega stroja, orodja in meril. Pouči vas, kako je treba uporabiti načrte (blue prints) ter vam tudi daje mnogo računskih tabel, da morete pospešiti svoje delo. Ne glede na to, ali ste šele početnik, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo potrebna. — 1000 slik in risb. 576 strani, trdo vezana knjiga stane \$AM0 \$1.00. Poštni plačamo mi. Naročite pri KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY, 216 West 18th ST., NEW YORK. — Zaloga ni velika. Naročite to važno knjigo še danes.

1. Ne igrate "natesanja vrvi" kadar izvlečete električno žično vrvico. Dobro pri- mite natikalnik in potegnite ven — hitro.
2. Ko skončate z opremo, od katere lahko odstranite žično vrv, na pr. likalnik, kavo-kuh, prepečenec itd., izvlecite stenski natikalnik najprvo in potem šele iz opreme.
3. Obesite vrv na lahko zvito preko dveh kljuk, in pazite, da ni zavojljana. Ne pripogibajte vrvi vedno v enem in istem prostoru in izolacija bo dalje vzdržala.
4. Ne davajte vrvi pod pritis, kjer bi hodili po nji. Držite jo proč od radiatorjev in parnih cevi. Nikdar je ne ovijajte ob vročo opremo.
5. Pazite na male nerodnosti preden postanejo velike. Ko postanejo vrvi izrabljene ali razcefrane, zavijte jih z gumijevim trakom. Nagnite zmed, ki niso trdno pritrjene v vtikalniku, da bodo trdno držali.

Elektrika je vojno potrebna — ne zanemarjajte je!

PUBLIC SERVICE COMPANY
OF NORTHERN ILLINOIS

Razni mali oglasi

OPREMLJENE "Kitchenettes" v najem. Dobra transportacija. Zmerna najemina. 4822 Lake Park Ave.

OPERATORJI na šivalni stroj hlače. Moški ali ženske. 402 South Market, 7th fl.

HIŠNIKI
moški ali ženske
100% VOJNA INDUSTRIJA
Dobra plača
HANNA ENGINEERING WORKS
1765 Elston Avenue

PRODA SE dve-nadstropna lesen 5-sobna hiša. Peč kurjava. 2 k garaža, blizo šole. Vprašajte lastnika na: 4210 North Drake.

DEKLETA — ŽENE — MOŽJE
MLADENICI
dobe stalno ali začasno delo. Se izberite svoje ure. Lahko delo v bra plača. Zavijalni oddelek v MODEL AIRPLANE TOVARNI
415 West Superior

POTREBUJEMO — Radios. Plačamo takoj. Uptown Sport & Radio, 40 Broadway.

DEKLETA ALI ŽENSKE
za likanje, stalno delo. Dobra plača
UP-TO-DATE HAND LAUNDRY
1014 Rush Street — Delaware 58

TEŽAKI IN POMAGAČI za stavbna jeklarska dela. Henry E. Green Co., 2864 East 95th Street.

TRINERJEVO GRENKO VINO POMAGAČI ZA VINO ZMAGI

Nasa dežela potrebuje močje, za mladeniče in dekleta v obrambni dustriji. Brez njih ni mogoče mladi na zmago. Ampak vsa taka pomenjajo spremembo v življenju za delavstvo, trdo delo, mnogokrat nezadovoljivo radi monotono in počna dela pripadajo želodčne neravnosti. Trinerjevo grenko vino z taminom B-1 je ekselentna zmes železode. Vživajte kot je predpis in spoznal bodete, kako pomaga. Na prodaj v vseh lekarnah. Ako ne morete dobiti v vaši soseski, tedaj pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave. Chicago 8, Ill., in dobili bodete ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitaminom B-1 pošto prosto.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

FRANCIJA

in francosko ljudstvo

C. PETELIN

(Se nadaljuje.)

Vojščak je bil tisti, ki se je bojeval na konju. Samo zanj je veljala latinska beseda miles — vojak. Pešec, ki je bil oborožen z lokom in mečem, ni užival nobenega ugleda, ker so ga smatrali le za slugo pravega vojščaka. Oprema vojščakov je bila zelo težka in draga; vitez je moral imeti pomočnika, ki mu je nosil oklep in ščit, vodil njegovega bojnega konja in mu pred bojem pomagal obleči oklepno srajco. Ta pomočnik se je imenoval ecuyer (ekvije), to je ščitonošec, oproda. Vitez je moral imeti dva konja: jahalnega za pohod in bojnega, ki ga je jezditel šele, ko je prišlo do boja — ta se je imenoval destrier, ker ga je vodil ščitonošec na desni strani vitezovi. Vitez je moral imeti še konja za opredo in tovrstne konje za opremo in šotore. Ker je bilo treba za tako opremo precej izdatkov in ker je

bila tedaj zemlja edini dohodek, so mogli biti viteški vojščaki samo lastniki velikih posestev ali vazali velikih gospodov.

Tako so stopili vsi vojščaki v fevdni sistem, ki je bil podlaga vsega viteštva. Tisti, ki je dobil neko posestvo v fevd, se je imenoval vazal. Preden je dobil fevd, je moral slovesno prisesti

kot "mož" svojega gospoda, da mu bo do zadnje kaplje krvi služil proti vsakemu. Vazal je obljubil gospodu službo, svet in pomoč. Služba je pomenila, da bo sledil gospodu v vojno. Svet je pomenil obveznost, da se bo udeleževal sveta, ki je razsojal vse spore med gospodom in vazali. Pomoč je pomenila dolž-

Filmski igralec James Cagney v družbi ženske mornarične čeno- le v Philadelphiji.